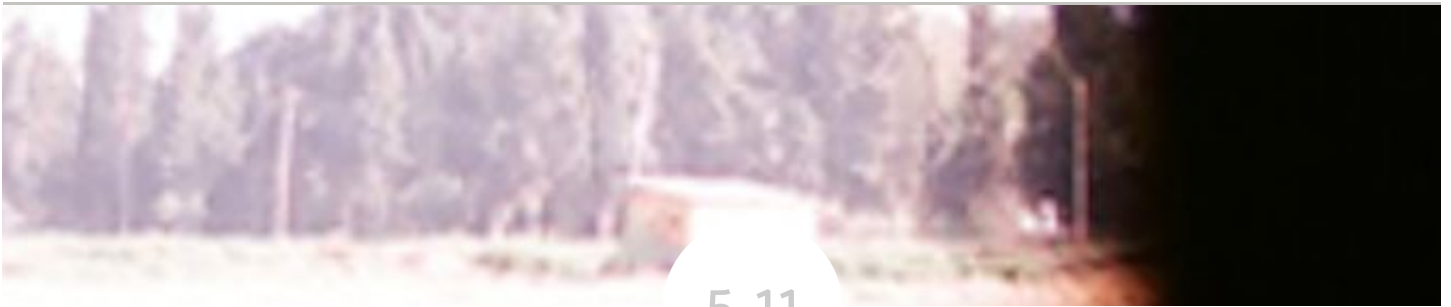

אודות מחקר תערוכות חינוך אירועים מענקים אוסף

5.11

מוצא ושומר: רותם רוזנטל משוחחת עם ירון לפיד

מאת: **רותם רוזנטל**

תרגום: **אמיר צוקרמן**

ירון לפיד הוא אמן ישראלי שגר ופועל בלונדון. הוא השלים את לימודי התואר השני בגולדסמית קולג' ב-2007. פרויקטים שיצר במגוון מדיה, צילום, וידיאו ואודיו הוצגו ברחבי העולם – בתערוכות יחיד ובמסגרת תערוכות קבוצתיות ופסטיבלי קולנוע. עבודה מתוך הסדרה "רגעים חלקיים" (Partial Moments) מוצגת באוסף מכון שפילמן.

רותם רוזנטל: בוא נתחיל במקום שבו הסתיימה הפגישה הקודמת שלנו. זה היה בירושלים, ואתה דיברת על הסיבה להימצאותך שם ועל האופן שבו השפיעה עליך חוויית החזרה לעיר. בכלל, נראה שירושלים והקונפליקטים שבה השפיעו על העבודות שלך בנקודות מפנה שונות. התחלת את הקריירה האמנותית שלך שם, כסטודנט בבצלאל. אני תוהה אם העיר רבת הפנים הזאת נעשתה למשתתף פעיל בעבודה שלך ואיך השנים הראשונות שלך שם השפיעו על הגישה הביקורתית שלך. תוכל לתאר מה עשית שם ולחלוק את החוויה ההיא?

ירון לפיד: הפעם האחרונה שנפגשנו היתה בירושלים, ונכון שתערובת הניגודים של העיר הזאת מרתקת אותי. אולי זה קשור לביוגרפיה שלי. גדלתי במשפחה דתית, למרות שקיבלתי חינוך עם בסיס מדעי חזק, עם כל הסתירות האיינהרנטיות שכרוכות בזה. אחר כך טיילתי בדרום-מזרח אסיה במשך שלוש שנים. כשחזרתי, ירושלים היתה המקום היחיד שהציע לי את המורכבות שחיפשתי.

At the Monitor
כל הדימויים באדיבות האמן

בתור ילד דתי שהתעניין במדע, הדבר שהכי פחות העסיק את המחשבות שלי היה אמנות, חוץ מספרות. אולי בגלל זה היה לי יותר קל לפנות למצלמה, מה שעשיתי בתחילה בכדי לשמר את החוויות שלי. נתקלתי במקרה בעולם האמנות וגיליתי שהוא מאפשר לי לעסוק בסיפור סיפורים, מרכיב מרכזי באופן שבו אני עובד. כמה מהעבודות שלי יכולות להיחשב לקטעים של סיפור, למשל, "לא מצאתם חידתו" (You Have not Found his Riddle), ואני חושב שבכל העבודות שלי, אפילו בעבודות היותר מופשטות שאני יוצר, נרמז נרטיב דרך הקישורים.

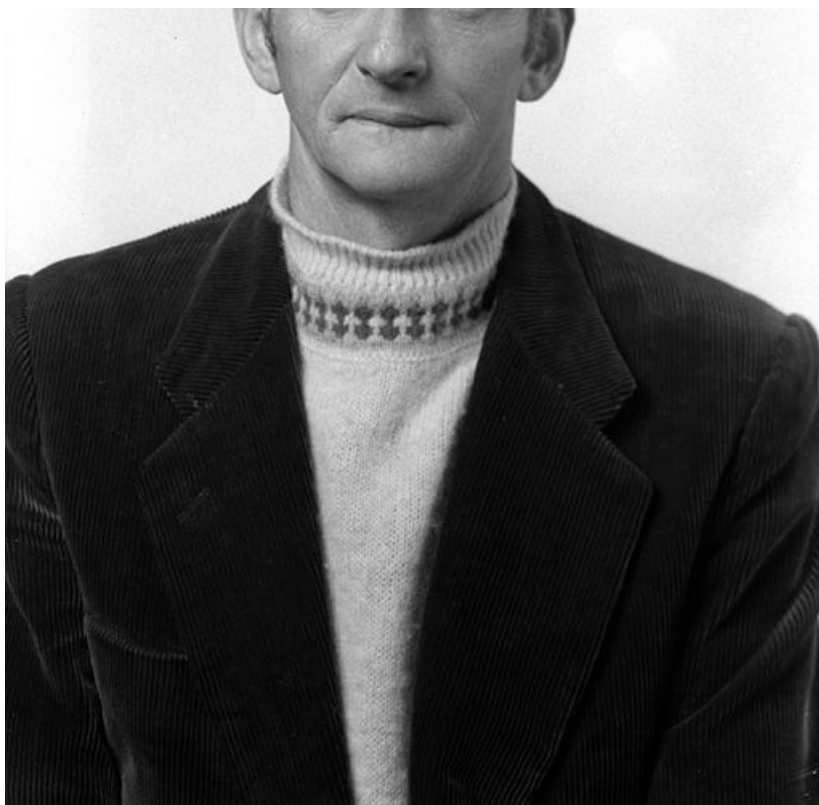
ירושלים היתה, כמובן, מלאה סיפורים. גרתי שם שש שנים, כולל התקופה המטורפת טרום למילניום, כשהעיר רחשה התעלות וחרדות רליגיוזיות שחלחלו לרחוב. "מונה לילה" (Night Meter) היא עבודה מסוף 1999 אשר נוצרה כתגובה לתקופה.

מתוך Rumors

גרתי בירושלים גם בשנים העקובות מדם, 2001–2003, שבהן אנחנו, הסטודנטים, עשינו אחת מהשתיים: עבודות פוליטיות בוטות או עבודות אסקפיסטיות לחלוטין. תמיד הרגשתי צורך לעסוק בסביבתי המיידית, אבל "הסיכסוך" מבחינתי כבר עוצב בדרך סופית ומוגדרת. לא רציתי להגביל את עצמי למצב הפוליטי המידי אלא התעניינתי בנוף האנושי הרחב יותר, שבהכרח כולל גם תוכן פוליטי. פחות התעניינתי בעבודה מהסוג היותר מושגי; רציתי לעשות עבודה שצריך לחוות, כך שהערך שלה נובע גם מהיצירה המוגמרת, לא רק מהרעיון האמנותי.

ר: נושאים כמו הקשר ומיקום ניכרים גם בפרויקט "האפס החדש" (The New Zero). עיישה חמיד (Ayeshe Hameed) כותבת על התיעוד החלופי של העיר, שהדימויים הזמינים האלה, שאותם מצאת, עשויים להציע לך ולצופה. תהיתי לגבי התפקיד שלך כאן, דבר ראשון כאספן הדימויים ואז כארכיונאי: מנצל טכנולוגיה חדשה כדי להתערב בהיסטוריות פרטיות, אבודות, תוך טיפול בדימויים עצמם.

מתוך "האפס החדש"

י"ל: "האפס החדש" נוצר בחלקו בתגובה לסתירה הבלתי אפשרית שירושלים מסמלת בשבילי. העבודה היא תוצאה של המשיכה שלי למציאות, לדברים שנעזבו והופקרו. הדימויים ישירים ועם זאת גם עדינים, ובהתערבות שלי אני מנסה להדהד את התסכול והמשיכה של ירושלים באותו הזמן: מקום שבו ההיסטוריה מתרחשת לנגד עיניך.

למרות שהאתר שלי נקרא *Finder & Keeper*, מוצא ושומר, אני כמובן גם מניפולטור. אני רואה בתיעוד צורת אמנות המתארת היבט של המציאות, אבל כמו שאומר ורנר הרצוג, עובדות כשלעצמן לא מהוות אמת, אחרת ספר הטלפונים של מנהטן היה התנ"ך.

פרנסיס בייקון אומר, "אפשר לראות שלט פרסומת, אפשר לראות משהו זרוק ברחוב". **אני רואה אנשים ברחוב**, אבל כאמן, בניסיון להבין ולתווך מציאות, **מעניינים אותי גם שלטי פרסומת**. הייתי רוצה לשקף אמת פנימית, כזו שלא נגלית אולי על פני השטח, ובכל זאת קשורה למציאות יומיומית.

No. 5

ר"ר: איך התפתח העניין שלך בארכיונים משפחתיים אנגליים ואיך אתה ניגש לחומר פרטי ואינטימי כל כך?

י"ל: ההיסטוריה היא תהליך חמקמק שקשה ללכוד בהווה. הארכיון הצילומי הוא מקור נהדר לידע חזותי, אם כי אין לי עניין בנוסטלגיה אלא יותר בנקודות הדמיון והשוני בין תקופות, ובסיבות לכך. אני לא משתמש רק בדימויים; אפשר להשתמש גם בשאריות אנושיות אחרות כדי לחשוף משהו לגבי זמן, מקום ואדם. "נקודה. סוף" (Full. Stop). מורכב משני עלונים שמצאתי ברחובות השכונה שלי, והכותרת מתייחסת להעדפות הניקוד של הכותב האלמוני.

ר"ר: אז עכשיו העבודה שלך כוללת דיאלוג מתמשך עם נוף עירוני שונה מאוד, נוף שהעבודה שלך גם מושקעת בו, ונוף שמצריך נקודת מבט שונה מאוד. תהיתי בנוגע ליחס בין הסטטוס שלך כמהגר בלונדון ואמן בסביבה חדשה, לבין ההשקפה הביקורתית שלך על הסביבה הזאת כפי שהיא עוברת בעבודה שלך. אני חושבת, לדוגמה, על התערוכה שלך ב"גלריה אלפרד" בתל אביב, שהעבודות האלה, במובן מסוים, "היגרו" גם אליה מתוך ההקשר המקורי שלהן.

י"ל: החיים בלונדון שינו את היומיום שלי וגם את העבודות שאני יוצר. אני מוצא הקבלות בין צילום לבין חיים כמהגר. צלם הוא אדם שמרחיק את עצמו על ידי שימוש בעדשה כמדיום, כמו "דילמת המרק" של פרלוב – לאכול אותו או לצלם אותו. במובן הזה יש בצלם משהו מן המהגר: חצי כאן, וחצי מתקיים בהקשר אחר – מבעד לפריזמה של תרבות אחרת או מבעד לעריכה.

לונדון היא לא מקום קל למהגר, במיוחד לא לישראלי. אני לא כמו כל "מיעוט אתני" אחר בעיר הקוסמופוליטית הזו. רבים רואים בישראל מדינה בעייתית, במידה מסוימת של צדק, אם כי לעתים קרובות ההבנה שלהם את המצב די לקויה. חלק מההבדלים השתקפו בתערוכה ב"אלפרד" שבמרכזה עמדה המשפחה. משפחות שאני רואה בלונדון הן עניין די שונה ממה שאני מכיר מישראל. התערוכה היתה מורכבת מעבודות שמצאתי תוך כדי המחקר שלי, כשהתחלתי לעבוד עם תצלומים שמצאתי

(found photography) בבריטניה. הענין שלי בדימויים של יומיום בריטי נובע גם מתובנות שהיו לי ביחס לחיים לרגעים משפחתיים, בחברה שבה ההפרדה בין פנים לחוץ מאוד מובחנת. אחת העבודות שנולדו מתוך זה היא **"רגעים חלקיים"** שממנה לקוח הדימוי שבאוסף מכון שפילמן.

מתוך "רגעים חלקיים"

ר"ר: אתה יכול להרחיב לגבי העבודה שבאוסף מכון שפילמן?

י"ל: הסדרה משבשת הסתכלות ישירה על דימויים כדי ליצור קריאה חלופית וחשיבה על צילום. הדימוי שבאוסף מכון שפילמן מתקשר לעבודות אחרות שמורכבות מדימויים שמצאתי, עבודות שבוחנות את הנושא של צילום גברי ונשי. נראה לי מעניין לבדוק אם את הדימוי יצר צלם או צלמת, ויש לי כמה גופי עבודות שבוחנות הסתכלות מהסוג הזה מנקודות ראות שונות.

באופן כללי, אני חושב שהעבודה שלי בבריטניה נעשתה מעודנת יותר בהשוואה לעבודות המוקדמות שלי שהיו ישירות וגסות יותר. זו נראית לי תגובה טיבעית לחיים באירופה. העבודה **"תנאים וסייגים"** (Terms & conditions apply), שהיא חלק ראשון מתוך שלושה, מערבת תגובה לסביבה ולביוגרפיה.

ר"ר: המצלמה שלך מוצאת את דרכה גם אל ספרות פרטיות אחרות. הופתעתי מהאינטימיות של הסדרה **"אבא ואני מצלמים זה את זה אחרי שאמא מתה"** (Dad and I taking each other after Mum) (died). מעבר לחוויה הטראומטית, ההשוואה הפיזית בין הגוף שלך לגוף של אבא שלך (פלג הגוף העליון העירום, הזקן) מהממת את הצופה. שניכם נראים מאוחדים בכאב, ומוגבלים מכוחו ומכוח הגופניות הדחוסה של המרחב הניטרלי. בכל אופן, הייתם חלוקים גם ברגע שכל אחד מכם תפס את עמדת הצלם ותיעד את האחר.

מתוך "אבא ואני מצלמים זה את זה אחרי שאימא מתה"

י"ל: כן, זו בטח העבודה האישית ביותר שלי עד עתה, והתהליך הנפשי שעברת הוא זה שאליו כיוונתי. נוסף לרגשות בדימויים, וההתייחסות למות אימי, חשבתי גם על מהות הצילום: איך אנו מסתכלים על מישהו כשאנו מצלמים אותו: אף פעם לא כמו שמישהו אחר יסתכל עליו, ובאמת אף פעם לא כמו שהסתכלנו עליו כל בזמן אחר.

ר"ר: מאוחר יותר הבנתי שהמפגש שלנו בירושלים לא היה הראשון. אני גם הפקתי את מובי (MoBY), מוזיאון בת ים, כשהשתתפת בתערוכה "לפטופיה". תוכל להתייחס לפרויקט הזה, ובצורה יותר רחבה, על האינטראקציה בין סאונד לדימוי בעבודה שלך?

י"ל: סאונד הוא כלי רב-עוצמה, כי אנחנו נוטים לחוות אותו ברמה רציונלית. אני לא מרגיש שאני ממקסם את השימוש בסאונד, כי רוב הסאונד בעבודות שלי הוא מילולי. עבודת הסאונד שניגנתי ב"לפטופיה" היא השתקפות של חיים בישראלי באירופה, עם כל הדרמה והפארסה שבזה. כדי ליצור את זה ניגנתי שורת הודעות שהושארו על המשיבון שלי. לפני העבודה הזאת יצרתי משהו די דומה שנשא את הכותרת "מנגנונים אקראיים" (Causal Mechanisms), שאני רואה בו חילופים תרבותיים קצרים.

מתוך *Signal Failure*

ר"ר: מה הפרויקט הבא שלך? על מה אתה עובד עכשיו?

י"ל: אני עובד על חומרים שצילמתי בירושלים ואני מקווה שיהפכו לסרט. אני מוכרח להודות שאני אמן גרוע, במובן זה שאני לא עובד כמו שמצופה מאיש מקצוע מיומן. בכל רגע נתון יש לי עד עשרה פרויקטים שבהם אני משחק. מפעם לפעם – בדרך כלל מאוחר בלילה – משהו נופל למקום ופרויקט מתקרב עוד קצת לכדי סיום.

בבית הספר לאמנות מדברים על נושאי מחקר כתוצאה של חשיבה ביקורתית, אבל זה לא ממש המקרה שלי. במקום זה, הייתי מתאר את התהליך אצלי כמציאת מערך קישורים על ידי עשייה של מה שאני צריך לעשות, ואז בהדרגה, המסגרת התיאורית עולה לפני השטח. אני יוצר עבודה כי משהו מושך את תשומת הלב ויש לי חשק. אושב על זה בצורה ביקורתית כי אי-אפשר להימנע מזה. אף על פי שאני מודע להיבט הביקורני שלי, בסופו של דבר, הסקרנות היא מה שמביאה אותי ליצור עבודה.

g+1

ציון

Like 0

מלאו כֹּא להצטרפות לרשימת תפוצה

ביקור והדרכה

מדי שבת בשעה 2:00
מתקיימת הדרכה בתע
החל מתאריך 1.11.13 ר

תערוכות

תערוכות נוכחיות
תערוכות עתידיות
תערוכות קודמות

פרסומים

אוסף
על האוסף

אודות

אודות המכון
דבר המייסד
צוות המכון

למכון שפילמן לצילום
בתשלום.

שעות פתיחה

שלישי, חמישי 00:00-
שישי, שבת 00:14-

אירועים

אירועים עתידיים
אירועי העבר

מענקים

מענקים לחוקרים
מענקים ליוצרים
מלגות ופרסים לסטודנטים

יצירות מהאוסף
אמנים מהאוסף
ביקור באוסף
השאלה

תמיכה במכון

מחקר

על המחקר במכון
מענקים לחוקרים
קבוצת קריאה